

Datum
2023-06-13

Dnr
BMN 2023-131

Miljö och samhällsbyggnadsförvaltningen
Bygg- och miljönämnden

Boverket
remiss@boverket.se

Yttrande över - Boverkets förslag till föreskrifter om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt om hushållning med vatten och avfall; med konsekvensutredning

Boverkets diarienummer: 29/2022

Sammanfattning av yttrande

Vi anser att Boverkets förslag till de nya föreskrifterna inte kommer att medföra lättnader i tolkningar och bedömningar. Tvärt emot så befarar vi att risken för att byggnadsnämnderna tolkar föreskrifterna olika lär bli större med det nya förslaget, jämfört med dagens föreskrifter och allmänna råd. Vilket i sin tur troligtvis ökar osäkerheten hos byggherrar gällande vad som behövs för att uppfylla föreskrifterna, jämfört med dagens föreskrifter och allmänna råd. Således befarar vi att det nya förslaget, i sin nuvarande lydelse, kommer göra det svårare än vad det är idag. Vidare så vill vi poängtera att gällande föreskrifter idag fungerar bra.

Allmänna synpunkter

Vi är positiva till vissa saker som lyfts upp i förslaget. Vi anser att det är bra att Boverket gör en översyn av regelverket, med syftet att åstadkomma ett förenklat och konsekvent regelverk. Det är även bra att föreskrifter som regleras i annan lagstiftning/föreskrifter inte finns med i förslaget till de nya föreskrifterna, på så sätt regleras inte samma sak hos olika myndigheter. Vi är även positiva till att Boverket fokuserat på att utforma föreskrifterna på ett teknikneutralt sätt.

Det är viktigt att regelverk är tydligt och enkelt att tillämpa i praktiken. Med förslaget som redovisats bedömer vi att det inte kommer bli enkelt att verkställa i praktiken och att tolkningsutrymmet blir bredare.

Vi är medvetna om att problematiken idag ligger på de allmänna råden. Många aktörer är inte medvetna om de allmänna rådens rättsliga status, vilket gör det svårt för många. Väljer man sedermera att ta bort dessa allmänna råd, anser vi att föreskrifterna ska vara tydliga och bindande så att alla berörda parter vet vad som gäller.

Datum
2023-06-13

Dnr
BMN 2023-131

Boverkets förslag till föreskrifter

Ansvar och mindre avvikelser

Vi anser att det är bra att det tydliggörs mer i förslaget gällande byggherrens ansvar att kraven i föreskrifterna uppfylls.

Det nämns att det fortfarande kommer finnas möjlighet att göra mindre avvikelser från föreskrifterna. Enligt förslaget ska byggherren, i projekteringsskedet, avgöra om en mindre avvikelse kan tillämpas. Vidare så kan byggnadsnämnden i fortsättningen neka start- och/eller slutbesked och göra en annan bedömning än byggherren, huruvida något är en mindre avvikelse eller inte. Nackdelen med detta är att projekten kommer att fördröjas och sin tur fördröjas i de fall byggnadsnämnden gör en annan bedömning än byggherrens.

Det nya förslaget till föreskrifter har en låg preciseringsnivå som troligen kommer medföra att byggnadsnämndens handläggningstider ökar och gör det svårare för byggnadsnämnden att avgöra om det är en liten avvikelse eller inte. Då detta ska bedömas utifrån fler olika handböcker och dylikt.

Luftkvalitetsdokumentation och Fuktsäkerhetsdokumentation

I större byggprojekt anser vi att kraven avseende luftkvalitetsdokumentation och fuktsäkerhetsdokumentation ska gälla. I praktiken kommer dessa dokumentationer leda till frågeställningar, där byggherren vänder sig till byggnadsnämnden för att få svar om just sitt projekt. Frågor som befaras dyka upp kan vara "när kan åtgärden medföra till väsentliga fuktrisker i driften" eller "när är luftkvalitetsdokumentationen uppenbart obehövlig". Med detta sagt så bör Boverket ha tydligare krav om när dessa dokumentationer ska tillämpas, likt klimatdeklarationen.

Vår åsikt är att dessa dokumentationer inte behöver krävas in vid mindre projekt såsom småhusprojekt, då det bedöms vara orimligt för projekt i den digniteten. För att inte belasta byggherren med ytterligare kostnader bör Boverket undanta kravet på dessa dokumentationer för vissa enkla åtgärder/projekt.

Konsekvenser för byggnadsnämnden

Enligt förslaget så tydliggörs kraven, i föreskriftsnivå, avseende fackmässighet (bland annat för projektering och utförande). Vi anser att detta är bra, då nämnderna får ett tydligare mandat att ställa krav på exempelvis ritningarnas kvalitet.

I konsekvensutredning nämner man bland annat att de nya föreskrifterna befaras utlösa längre handläggningstiderna för byggnadsnämnderna till en början och bli bättre på längre sikt. Vi bedömer att de nya föreskrifterna kommer att medföra mer arbete och ökade handläggningstider på längre sikt. Det kommer troligen bli svårare för byggnadsnämnderna att avgöra om byggherrens projektering uppfyller bygglagstiftningen, då byggherren kommer kunna hänvisa till bland annat olika handböcker. Sådana underlag kan ha oklar status som rättskälla, ändras flera gånger under korta perioder eller vara flera stycken olika underlag för en specifik föreskrift. Detta tror vi kan skapa en större osäkerhet mellan byggnadsnämnden och byggherren.

Projekteringsunderlag och handböcker kommer innebära att byggnadsnämnden måste ha tillgång till fler sådana underlag än vad som behövs idag. Detta i sin tur medför ökade kostnader för byggnadsnämnderna, man behöver vara uppdaterad då dessa underlag kan ändras ofta samt att det kan bli för många underlag från olika aktörer för en specifik föreskrift. Arbetssättet för tjänstemännen hos byggnadsnämnderna kommer behöva ändras, behovet av utbildningar kommer öka och den tekniska kompetensen kommer behöva höjas.

Datum
2023-06-13

Dnr
BMN 2023-131

Konsekvenser för byggherrar

Vi anser att förslaget kommer leda till större ansvar, mer kostnader och arbete för byggherren i projekteringsskedet. En hel del standarder och handböcker ska plöjas igenom, vidare ska riskanalyser göras där byggherren ska bedöma vad som krävs i det enskilda fallet för att uppfylla de nya föreskrifterna. Byggherrarna kommer troligen även få vänta längre på sina start- och/eller slutbesked jämfört med idag, då handläggningstiderna för dessa beslut kommer öka.

För den oerfarna byggherren kommer det ställas högre krav på kompetens samt anlitan­de av konsulter (högre kostnader) för att uppfylla kraven enligt de nya föreskrifterna. Det blir även svårare för byggnadsnämndens tjänstemän att kunna bilda en uppfattning åt byggherren om hur föreskriften ska uppfyllas, jämfört med dagens allmänna råd som i de flesta fall bildar en uppfattning om hur föreskriften kan uppfyllas. Detta torde leda till att det blir krångligare för den oerfarne byggherren och att man kanske drar tillbaka sin ansökan och eventuellt börjar bygga olovligen.

Konsekvenser för byggherrens tidplan

Med det nya förslaget så kommer inte byggnadsnämnderna att ha mycket att kunna stödja sig på och kommer troligen att börja göra egna riktlinjer om vad som ska gälla i praktiken för att uppfylla en viss föreskrift. Detta tror vi kommer leda till fler nekade start- och slutbesked med motiveringen att de tekniska egenskapskraven ej kan antas bli uppfyllda, vilket kommer försena och fördyra byggherrarnas start- och sluttid av projekten. I dagsläget är sådana beslut ytterst få, men med det nya förslaget till föreskrifter befarar vi att de kan bli fler.

Kommentarer

Ljusförhållanden (sida 12)

Kravet i 4 kap. 5 § för fast belysning nämner bland annat att "det inte får medföra oacceptabel risk för människors hälsa". Det kan bli svårt att bedöma på ritningsstadiet inför beslut om startbesked, således kommer det krävas mer vägledning för detta.

Rumshöjd (sida 12)

Kravet i 5 kap. 2 § för rumshöjd behöver också vägledning som förklarar vilka höjder som är lämpliga för den avsedda användningen samt för att undvika olägenhet för människors hälsa.

Fuktsäkerhet (sida 14)

Vi anser att det är bra att inga genomföringar (utom golvvavlopp) accepteras i golvytor som ofta kommer att utsättas för vatten i vätskefas (7 kap. 5 § sista stycket).

Problembeskrivning (sida 21-)

Vi anser att problemet med att allmänna råd tolkas som krav borde kunna avväjas genom tydligare information till berörda byggnadsnämnder och inte bara tas bort. De allmänna råden har tjänat som god vägledning och exempel på lösningar för de som inte kan eller vill utveckla egna lösningar. Det har hela tiden varit möjligt att hitta andra lösningar än de allmänna råden, bara man följer föreskrifterna. Allt annat är ett missförstånd som har spridit sig och "tvingat fram" dessa nya regler. Att inte ha någon vägledning eller exempel lämnar fältet fritt för alla möjliga lösningar och det kommer att bli mycket svårt för byggnadsnämnderna att göra bedömningar av varje förslag.

Att förlita sig på att byggbranschen nu ska utveckla nya idéer och metoder och ta allt ansvar för följderna tror vi inte riktigt på. Har det varit svårt för byggherrarna att hävda andra lösningar än de allmänna råden tidigare blir det väl lika svårt nu att visa att föreskrifterna följs.

Datum
2023-06-13

Dnr
BMN 2023-131

Att byggandet inte anses vara kostnadseffektivt kan inte bara bero på dagens regelverk som ändå får anses vara tydligare än det kommande där exempel på lösningar saknas. Effekterna av dessa nya byggregler blir nog begränsad ur ekonomisk synvinkel. Krav på utredningar och dokumentation för att visa att just en viss lösning uppfyller föreskrifterna kommer att fördyra. Att utveckla nya lösningar blir inte med automatik billigare än att följa vedertagna allmänna råd.

Vi är positiva till att Boverket ser över antal regler och mängden text men anser att de små byggherrarna bör kunna få vägledning i hur föreskrifterna kan uppfyllas utan att behöva anlita för många experter. Kravnivån sägs ju vara densamma som tidigare.

Ljus (sida 34-)

Boverket moderniserar nu sättet att beräkna dagsljus vilket är bra och efterlängtat.

Termiskt klimat (sida 36-)

Boverket tar upp behovet av kyla som väntas öka. Det bör ställas mot kravet på god energihushållning och vi i Linköping förordar i första hand passiv kyla såsom solavskärmning eller frikyla utan användande av kylmaskiner. Vid projekteringen av byggnader bör man tänka på detta redan då byggnaderna placeras ut i terrängen och genom klok utformning. Det är bra tankar att ta höjd för kommande temperaturökningar och flexiblare användning men att installera kyla lär öka byggkostnaderna framöver.

Vatten och avlopp (sida 41-)

Boverket öppnar här upp för andra typer av vatten än dricksvatten för användning vid t.ex. tvätt och spolning av toaletter. Detta är inget nytt utan har alltid varit möjligt. Problemet med legionellatillväxt måste tas på allvar och här måste det finnas krav. Krav på högsta tappvattentemperatur (kallvatten) är mest en komfortfråga men kan också ha bäring på legionellaproblematiken.

Tillämpning av författningsförslaget (sida 51-)

Här föreslår Boverket tre preciseringsnivåer (A, B och C) som kan vålla problem när det gäller att välja rätt nivå och därmed rätt krav. Det framgår också att Boverket tänker låta "branschen" stå för verifieringen och därmed välja kravnivå. Det kommer att göra det ännu svårare att vara inspektör och hitta rätt krav för varje enskilt ärende. Boverket skriver att man kan göra kontroller under drift men då har man för länge sedan passerat det vi håller på med vid tekniska samråd, start- och slutbesked.

Termen fackmässigt (sida 55)

Boverket bedömer att kravet på fackmässighet får små ekonomiska konsekvenser trots att projektering förväntas utföras av personer som yrkesmässigt utför aktuell uppgift. För en mindre byggherre med små ekonomiska resurser torde detta inte vara sant.

Termen vistelsezon används inte (sida 65, 83)

Boverket tar bort detta begrepp som funnits i branschen i många år. Anledningen till att det kom till var att man har svårt att uppnå acceptabla värden på temperatur, lufthastighet etc. väldigt nära fönster, ventilationsdon etc. Där finns kallras och lufthastigheter som kan uppfattas som drag. Man valde alltså att "dra in" gränserna där det ska vara acceptabla värden. Detta tar nu Boverket bort och menar att hela rummet ska klara acceptabel miljö. Boverket skriver att branschstandardisering utvecklas men det är just det som sedan länge resulterat i just begreppet vistelsezon. Man kan inte t.ex. blåsa in luft som ska långt in i ett rum (lång kastlängd) utan att lufthastigheten är hög vid tilluftsdonet, alltså utanför vistelsezonen.

Datum
2023-06-13

Dnr
BMN 2023-131

Lägsta luftflöde i bostäder (sida 66)

Det är bra att Boverket tydliggör kravet på lägsta tilluftsflöde i bostäder. Det kan dock vara så, som Boverket påpekar, att frånluftsflödet är dimensionerande för luftomsättningen i en bostad. Viktigt också att ta hänsyn till forceringsflöden och eldstäder så att tillräcklig uteluftsmängd kan tas in.

Forcering av luftflöden och vädring (sida 73)

Boverket har tagit bort kravet på vädring vilket vi i Linköping ser som olyckligt. Man ställer bara krav på forceringsmöjlighet (tillfällig utökning av luftflödet) men det är stor skillnad på att kunna öppna fönster och snabbt vädra genom korsdrag och att forcera tilluften. Vi anser att rum där människor vistas bör ha öppningsbara fönster.

Rumshöjden i bostäder (sida 86)

Boverket menar att tillräcklig rumshöjd ska verifieras av byggherren. Hur och mot vad ska verifieringen ske. Den ska sedan bedömas av en inspektör som då behöver stöd i vad som kan vara rimligt. Att vänta till bruksskedet och se om de boende mår dåligt av rumshöjden håller inte.

För undervisningslokaler och arbetslokaler tycker Boverket att det räcker att Arbetsmiljöverket reglerar rumshöjden. Det ger inte oss inspektörer något verktyg att via PBL anmärka på det vi anser vara fel.

Förtydligande av dimensionerande fukttillstånd (sida 89-)

Bra att Boverket tydliggör t.ex. ångtäthet, kapillär fuktvandring, risk för kondens m.m. Fuktfrågor är komplexa och svåra. Det krävs ofta specialkompetens för att komma rätt. Återigen är risken att mindre byggherrar inte utför projektering och kontroll på ett bra sätt.

Påverkan på lång sikt (sida 117)

Boverket menar att tydligare projektering leder till enklare kontrollplaner och kortare handläggningstid hos byggnadsnämnderna, snabbare byggstart och lägre kostnader för byggherrarna. Vi anser det vara tveksamt. Mer generellt hållna föreskrifter ger tolkningsutrymme, vilket man eftersträvar, men också svårare granskningar och bedömningar för byggnadsnämnderna. Det blir många fler varianter på utförande och då konkreta siffrvärden etc. saknas tar bedömningen längre tid.

Länsstyrelsernas tillsynsvägledning (sida 130)

Boverket skriver att Länsstyrelsernas vägledning och uppföljning behöver ökas initialt. Länsstyrelserna behöver alltså satsa på detta ganska snart.

Handläggning kan ta längre tid i början (sida 133)

Boverket konstaterar här att det sannolikt blir svårare för byggnadsnämnderna att nå ut med hur reglerna ska tillämpas då det är frågan om funktionskrav och inte konkreta tydliga, kanske siffrsatta, krav. Detta gäller speciellt till privatpersoner som utgör merparten av byggherrar.

För Bygg- och miljönämnden Linköpings kommun

Marinda Taberman

Enhetschef Bygginnspektion